

Bog anmeldelse.

Landbrugsbogføringens Fremme i Skolen og i Livet, tillige Tekst til Landmandens Regnskabsbog. Af S. C. A. Tuxen. (G. B. N. F. København.)

Naar man har læst denne Bog af *Tuxen*, er noget af det, som stærkest har fæstnet sig under Læsningen, Indtrykket af den store Interesse, hvormed *Tuxen* fremdeles omfatter dette for Landbruget saa vigtige Spørgsmaal, og man nødes til at beundre den Mand, der som en af Pionererne for en rationel Landbrugsbogføring her hjemme dog maa have lidt Skuffelse paa Skuffelse i denne Sag. Der kan jo næppe være Tvivl om, at Forfatteren, da han — som nævnt i Bogen — for 37 Aar siden gav sig »Landbrugsbogføringens Fremme i Vold« havde tænkt sig betydelig større Resultater efter Forløbet af en god Menneskealders ihærdigt Arbejde; men saa meget mere maa man beundre den ungdommelige Iver, *Tuxen* endnu lægger for Dagen i Sagens Tjeneste.

Bogen begynder med en Oversigt over Landbrugsregnskabets Udvikling og Udformning lige fra *L. P. Lützens, Jakob Hansens* og *H. Iversens* Arbejde i 70erne og 80erne indtil de seneste Aars Bidrag til Spørgsmaalets Løsning. Man glædes over den ret fordomsfrie Redegørelse for og Bedømmelse af de enkelte Mænds Bidrag gennem Aarene, selv om disse ikke altid er gaaet i den af Forfatteren ønskede Retning. Kun paa et Punkt synes Upartiskheden ikke fuldt at have slaet til, nemlig ved Omtalen af Landhusholdningsselskabets Regnskabsform. Denne er jo i alt det væsentlige *Duborgs* Regnskab »i nye Klæder«, og naar der nu ankes over manglende Status og Adskillelse af Kassebog og Hovedbog, kunde de samme Mangler ligesaa vel bebrejdes *Duborgs* Regnskabsform.

Undertegnede er ogsaa blandt dem, der beklager, at Landhusholdningsselskabets Regnskabsudvalg ikke i første Omgang medtog en fyldig Statusopgørelse, idet man sikkert derved lettere vilde have naaet et Skridt videre i den af Udvalget

ønskede Retning, nemlig mod mere Ensartethed i dansk Landbrugsregnskabsføring; men man kommer uvilkaarlig til at spørge sig selv, om ikke Forstander *Tuxen*, hvis han var forbleven som Medlem af nævnte Udvalg, kunde have hjulpet til at overvinde de Vanskeligheder, som vi senere hørte havde bevirket, at Statusopgørelsen var udeladt i Prøveregnskabet og erstattet af den noget ufyldstgørende Beholdningsopgørelse.

Naa, det her fremdragne Forhold er kun Smaating; men det skæmmer den ellers saa gode og tiltalende Fremstilling i Bogen — en Fremstilling, der er stærkt præget af *Tuxens* mangeaarige og kyndige Landbrugslærervirksomhed og hans saa velkendte, stærke pædagogiske Sans.

Tuxen er grundig. Han gør nu i Bogen rede for sit Syn paa, hvordan den vordende Landmand skal oplæres til med Tiden at kunne blive sin egen Bogholder, hvordan Børneskolens Regnetimer i højere Grad end hidtil bør tage Sigte paa praktisk Udnyttelse af Talopstilling og Regnefærdighed, hvordan den unge Landmand i de første Læreaar skal opøves i Dagbogsføringens Praksis til Skærpelse af Iagttagelsesevnen og til Erhvervelse af nogen regnskabsmæssig Indsigt, og hvordan senere Landbrugsskolen skal bygge videre paa dette Fundament ved først at gøre Eleverne fortrolige med Principperne for et ordentligt Pengeregnskab samt Vareregnskab, og senere udvide Undervisningen til at omfatte ogsaa Driftsregnskabet.

Der er i disse Afsnit af Bogen mange Betragtninger, som baade praktiske Landmænd og Landbrugslærere kan have Udbytte af at stifte Bekendtskab med, og kunde den bogholderimæssige Uddannelse blot i nogen Grad komme til at svare til den her skitserede, vilde meget være vundet. Desværre er der langt igen, og det Omraade, hvor det vistnok foreløbig vil skorte mest, er den praktiske Indøvelse under Lærlingetiden. Dels vil den vordende Landmand her oftest savne kyndig Vejledning, og dels vil Bogføringen i det af *Tuxen* foreslaaede Omfang sikkert faa svært ved at vedligeholde de unge Mænds Interesse. Mon ikke en af Grundene til, at mange Begyndelser paa Dagbogsføring og Besætningsregnskab er løbet ud i Sandet, netop er den, at de unge Mennesker ikke har kunnet indse den fulde Betydning af dette Arbejde, fordi de ikke fik det præsenteret i Sammenhæng med hele Driftsregnskabet, men derimod som en isoleret Gren af Detailregnskab.

I Afsnittet om »Landbrugsskolen og dens Lærere« giver *Tuxen* Eksempler paa et Landbrugsregnskab, der baade af-

sluttes som et almindeligt Pengeregnskab og derefter suppleres med Driftsregnskaber. Denne Deling af Regnskabsopgørelsen er vist noget, mange af vi Lærere i Landbrugsregnskab skulde lægge os stærkere paa Sinde, selv om vi maaske ikke netop vilde følge *Tuxens* Deling. Vi kunde derved være med at bane Vej, baade for et almindeligt Pengeregnskab i Landbruget og for et Driftsregnskab, og saaledes, at det sidste ikke blev betragtet som en Nødvendighed for at faa gennemført det første, og altsaa heller ikke kom til at staa som en Hindring for Pengeregnskabets Gennemførelse.

Under Omtalen af Driftsregnskabet kunde man have ønsket, Forfatteren var kommen ind paa en kritisk Bedømmelse af de forskellige Vurderings- og Fordelingsprincipper, der anvendes, og som er saare vanskelige og meget forskelligartede. Disse Spørgsmaal er dog betragtede som liggende uden for Bogens Rammer, og de, der ventede at finde vægtige Bidrag i den Retning, vil blive skuffet.

Om Undervisningen i Landbrugsbogholderi ved Landbohøjskolen siges bl. a., at denne tilsigter at »meddele mere eller mindre indgaaende Hovedtrækkene i Landbrugsbogholderiets Historie, skildrer de forskellige Regnskabssystemer med Fremhævelse af deres Fortrin og Mangler, gaar ind paa de forskellige Former for særlige Regnskaber, samt maaske navnlig indgaaende behandler hele Læren om Vurdering (Taksation)«. Og Forfatteren føjer til: »Anderledes end saadan i det væsentlige kan og skal dette Fag næppe behandles der«.

Som *Tuxen* ganske rigtig forudsætter, er der en Del, der heri vil være uenig med ham. Saalænge de bogholderimæssige Forudsætninger blandt de Studerende er saa smaa som for Tiden, bør Højskolen sikkert heller ikke gaa af Vejen for en noget mere elementær Undervisning i dette Fag. Det er Landbohøjskolen, der skal uddanne de Lærere, som ogsaa efter *Tuxens* Plan skal undervise i elementær Bogføring paa Landbrugsskolerne, og det er derfor vigtigt, at netop Kendskab til det elementære ikke savnes; thi det er med Bogføring som med mange andre Fag, at først gennem Enkelthederne naar man frem til Overblik over Helheden.

Og er det ikke netop Overblik, det har skortet paa ved Undervisning i Bogholderi baade paa Landbrugsskolen og andre Steder.

Tuxen slutter sin Bog med en Omtale af Landbrugs-konsulentens Bidrag til Landbrugsbogføringens Fremme. Han siger her: »Den gode Hjælper, som Lærlingen kan finde i

Avlsforvalteren, Landbrugsskoleeleven i sin Lærer og Landbrugsstudenten i sin Professor, har den bosiddende Landmand i Konsulenten.«

Dette er rigtigt; men *Tuxen* tør ligesom ikke helt give sig den Tanke i Vold, at Konsulenthjælpen skulde blive en særlig betydende Faktor til Sagens Fremme. Han ofrer kun nogle faa Linier paa Konsulentvirksomheden i den Forbindelse, skønt Erfaringen fra de allersidste Aar dog viser, at Konsulenterne mer end nogen anden har medvirket til at faa Gang i Regnskabsføringen ude hos praktiske Landmænd. De Landbrug, hvor der ved Konsulenternes Hjælp gennemføres et nogenlunde udførligt Regnskab, tælles nu i Hundredevis, og netop Konsulentinstitutionen kan maaske blive den afgørende Faktor for at faa Kendskab til Regnskabsføringen udbredt blandt Landmændene og faa Bogføringen ind som fast Led i Landbrugets Praksis.

Tuxen har alle Dage holdt stærkt paa, at Landmanden skal være sin egen Bogholder, og det præger ogsaa hans nye Bog; men selv om det utvivlsomt var Idealet, saa naaes det dog kun derigennem, at Landmanden bliver fortrolig med Bogføringens Praksis, og dette turde maaske til syvende og sidst blive et vigtigt Resultat af Konsulenternes og Regnskabsførernes Arbejde for Sagen.

Alt i alt er *Tuxens* nye Bog en saadan, der gør sin Forfatter Ære. Den vidner baade om Kendskab til Emnet og Interesse for Landbrugsbogføringens Fremme og indtager en smuk Plads i vor fattige Litteratur paa dette Omraade.

De fleste Bidrag her hjemme til Belysning af Landbrugsbogholderispørgsmaal er polemiske Bladartikler og savner alt for ofte den Saglighed og det faglige Grundlag, som er betingende for en frugtbar Drøftelse af Spørgsmaalet; men *Tuxens* Bog vil kunne læses med Udbytte baade af Landmænd, Landbrugslærere og Konsulenter, ja af alle, som interesserer sig for Landbrugets Bogføring.

J. C. Overgaard.